

Дошкільня

УДК 373.2.016

Валентина ТУР,

вихователь КЗ «Луцький заклад дошкільньої освіти (ясла-садок) № 19 Луцької міської ради»

Інтегрований освітній захід «Хліб – наше багатство» для старших дошкільників

Комунікативний розвиток особи є одним із провідних у всебічному розвитку дошкільників. Засвоєння дітьми рідної мови охоплює формування практичних мовленнєвих навичок, які здійснюються несвідомо, з новим автоматизмом за відповідної мовної норми і слугують для самостійного вираження думок, намірів, переживань.

Одним із найбільш ефективних шляхів розвитку мовленнєвих навичок дошкільників є використання різних жанрів літератури, усної народної творчості та різноманітних видів дитячої театралізованої діяльності. Провідною ідеєю заняття є формування інтересу до українських народних традицій, звичаїв та обрядів.

Ключові слова: хліб, святий, їжа, традиції, професії.

Valentyna Tur. Integrated Educational Event „Bread Is Our Wealth” for Senior Preschoolers.

The communicative development of a person is one of the leading ones in the comprehensive development of preschoolers. Learning of the native language includes the formation of practical speech skills, which are carried out unconsciously and automatically, and serve for the expression thoughts, intentions, and feelings independently.

One of the most effective ways to develop preschoolers' speech skills is to use different genres of literature, oral folk art and various types of children's theatrical activities. The main idea of the lesson is to form an interest in Ukrainian folk traditions, customs and rituals.

Keywords: bread, holy, food, traditions, professions.

Попередня робота: бесіда про хліб, розгляд ілюстрацій на тему «Звідки прийшов хліб», «Що готують із борошна». Вивчення пісні «Хліб святий» (муз. Анни Олейнікової, сл. Ганни Афанасьєвої), віршів, народних прикмет та прислів'їв про хліб. Виготовлення декорацій, розподіл ролей та вивчення тексту до сценки «Трудівник і ледар».

Обладнання: банер із зображенням пшеничного поля; коровай; вишиті рушники; хліб; лави, застелені домотканими ряднами; торба; колоски; мультимедійне обладнання; ноутбук.

Мета: Систематизувати та розширити уявлення дітей про значення хліба в житті української родини. Формувати уявлення дітей про першочергову потребу людини у їжі, зокрема в хлібові. Поглибити знання дітей про працю хліборобів.

Розвивати зв'язне мовлення; уміння брати участь у діалозі, полілозі, іграх-драматизаціях та інсценізаціях; відповідати на запитання, уважно слухати себе та інших. Удосконалювати звукову культуру мовлення: чітку і правильну звукову вимову, фонематичний слух, формувати інтонаційну виразність, бажання говорити чітко, виразно. Сприяти збагаченню, якісному засвоєнню та активізації словника різними частинами мови, прислів'ями, образними виразами, епітетами, народними прикметами та художнім словом.

Формувати навички спілкування з дорослими та дітьми; сприяти розвитку комунікативних умінь, розвивати увагу та спостережливість.

Виховувати патріотичні почуття до рідної землі, любов і бережне ставлення до хліба, прищеплювати любов та повагу до професії хлібороба.

Хід заняття

До світлиці заходить господиня (вихователь).

Вихователь: Добрий день, любі гості! Щиро вітаю вас у нашій господі. Ось уже скоро до моєї хатини завітають хлопчики й дівчатка.

Звучить українська народна пісня «Ой зелене жито, зелене».

Заходять діти і стають півколом.

Вихователь: Любі мої гості, я рада бачити вас у своїй світлиці!

Дорогих гостей зустрічаєм круглим, пишним короваем.

Шанобливо хліб підношу і, вклонившись, щиро прошу:

Любий гостю наш, приймай хліб гостинний – коровай.

Вихователь: Дорогих гостей у нас в Україні завжди зустрічають з хлібом. Хліб – це достаток, із давніх-давен він був у великій пошані та займав почесне місце на столі. Його завжди клали і кладуть на скатертину або рушник.

Коли я була маленькою дівчинкою, то жила в одному приватному і гарному селі, яких так багато в Україні, бачила шлях хліба від лану до столу. Тому сьогодні пригадаємо з вами, як з'явилася ця пахуча паляниця та потрапила до нас.

Шанобливе ставлення до хліба підкреслюють **народні прислів'я**. Поділіться з нами ті, хто їх знає.

Діти пригадують прислів'я про хліб, які запам'ятали раніше.

Народні прислів'я

- Хліб усьому голова.
- Без хліба суха бесіда.
- На чорній землі білий хліб родить.
- Хочеш їсти калачі – не сиди на печі.
- Без хліба нема обіду.
- Без солі не смачно, без хліба не ситно.
- Де хліб і вода, там голоду нема.
- Добре там живеться, де гуртом сіється і жнеться.

Вихователь: Діти, а що ви згадуєте, коли чуєте слово «хліб»? Доберімо зображення, які мають з ним зв'язок.

Складання асоціативного куща

На столі розкладено картки, на яких зображені: хліб, сонечко, дощ, пісня, колосок, їжа, сито, трактор, млин, ніж, магазин, поле, піч, бабуся, борошно, вода, рушник.

Дитина вибирає картку за бажанням, складає речення, яке об'єднує хліб і зображення на картці.

Вихователь: Ми ще з дитинства добре знали цінну хліба, бо життя хлібороба, його достатки й добробут залежали від урожаю. А народні прикмети допомагали селянам його передбачити. Я знаю таку: «Сніг лапятий – урожай багатий». А які прикмети ви знаєте?

Діти називають народні прикмети.

Народні прикмети:

- осінь дощова – на врожай;
- зима з снігами – літо з хлібами;
- зима без снігу – не бути хліба;
- як у травні дощ надворі, то восени хліба повні комори;
- грім гримить – хліб добре родить.

Вихователь: Наші люди дуже працьовиті, але вмійють і відпочивати. Тому після важкого дня разом збиралися, співали, займалися рукоділлям та грали у різні народні ігри. І ми пограємо в народну гру «Котилася торба».

Народна гра «Котилася торба»

Діти передають торбу, стоячи у колі та промовляючи слова:

Котилася торба з високого горба.

А в тій торбі хліб, паляниця,

Кому доведеться,

Той буде веселиться.

У кого торба залишилася в руках, той виконує танцювальні рухи, інші діти плещуть у долоні. Повторюємо три-чотири рази.

Вихователь: А чи знаєте ви, що з хлібом відзначали будь-яку визначну подію в житті людини? Жодне свято без нього не обходилося. Які ж ви знаєте традиції, пов'язані з хлібом?

Діти розповідають про традиції українського народу.

Традиції і звичаї українського народу, пов'язані з хлібом:

- коли народжувалася дитинка, родичі йшли до оселі її батьків із хлібом;
- виряджали сина в далеку дорогу – мати давала окраєць хліба, замотавши у рушник;
- на входини (у нову хату) гості неодмінно йшли з хлібом;
- ішов хлопець свататися до дівчини теж із хлібом;
- коли справляли весілля, то пекли коровай.

Вихователь: Ці традиції збереглися і до наших часів. Отже, хліб – то мірило життя, це достаток і оберіг.

Я пропоную вам переглянути презентацію і зрозуміти, який шлях проходить хліб від зернини до хлібини, скільки зусиль людина докладає для того, щоб він з'явився на столі.

Презентація «Хліб – всьому голова»

Мовленнєва гра «Що готують з борошна»

Мета: розширювати та поглиблювати уявлення дітей про хлібобулочні вироби, розуміння того, що вони виробляються з борошна, а борошно – це перемелене зерно. Розвивати мовлення, увагу, пам'ять, мислення. Виховувати шанобливе ставлення до хліба, професії хлібороба та пекаря.

Хід гри: діти висловлюють свої думки та називають страви, що готують з муки.

Вихователь: У кожній родині хліб у великій пошані. Тому дуже багато художніх творів про нього написано. Послухаймо вірші про хліб.

Діти декламують.

Вірші про хліб

Платон Воронько. «Пахне хліб...»

Як тепло пахне хліб!

Любов'ю трударів, і радістю земною,

І сонцем, що всміхалося весною,

І щастям наших неповторних діб

Духмяно пахне хліб.

Микола Сигнаївський. «Хліб, як сонце»

Хліб, як сонце, – каже мати,
Хліб, як сонце, – каже тато,
Хліб, як сонце, – кажуть люди,
Хліб, як сонце, – завжди буде.

Варвара Гринько. «Хліб»

Візьму я в руки хліб духмяний,
Він незвичайний, він святий,
Ввібрав і пісню, й працю в себе
Цей хліб рум'яний на столі.
Йому до ніг вклонитись треба,
Він – скарб найбільший на землі.

Тамара Коломієць. «Хліб»

Тільки-но з печі,
Скоринка в золі –
Свіжа хлібина
Лежить на столі,
День розпочався
З цієї хлібини...
В ній наш достаток,
Могутність країни,
Наших морів нестривожена синь,
Шлях до зірок,
У космічну глибинь.
Кажуть в народі
Правдиві слова;
Хліб – годувальник,
Всьому голова!

Вихователь: Багато людей працюють, щоб на нашому столі завжди був хліб. Пропоную подивитися сценку.

Інсценізація «Трудівник і ледар»

Ледар: Добрий день, друже!

Трудівник: Добрий день!

Ледар: Ой, який смачний хліб ти несеш додому, дай мені шматочок!

Трудівник: Я б тобі дав, але він дуже дорогий.

Ледар: Чому?

Трудівник: Щоб його здобути, потрібно спочатку виорати ниву.

Ледар: Тоді вже можна їсти?

Трудівник: Ні, потрібно поле засіяти зерном.

Ледар: І вже можна їсти?

Трудівник: Ні, його ще косять.

Ледар: Тоді можна їсти?

Трудівник: Ні, зерно слід змолотити, провіяти, просушити.

Ледар: І можна їсти?

Трудівник: Ні, зерно слід змолоти на борошно і спекти хліб.

Ледар: І нарешті можна їсти?

Трудівник: Можна, тільки ледачому не дадуть.

Вихователь: Скільки праці треба вкласти, щоб хліб потрапив на стіл! У народі кажуть: «Земля на зерняткові

стоїть, бо саме на колосочках тримається людська доля». Тому, зустрічайте, до нас завітав Колосок!

Колосок: Всім добрий день! Хочу вам загадати загадки, спробуйте їх відгадати.

Загадки про хліб

Виріс в полі колосочком, на столі лежу шматочком.
На весні у землі, а весь рік на столі.

В кожному місті і селі головний він на столі.

Виріс в полі на добрій землі, почесне місце зайняв на столі.

Колосок: Молодці, відгадали мої загадки, заспіваймо разом пісню про хліб.

Пісня «Хліб святий» (муз. Анни Олейнікової, сл. Ганни Афанасьевої)

Колосок: Із давніх-давен батьки навчали своїх дітей берегти хліб. Пригадаймо, як поведуться із хлібом.

Народні традиції

Якщо окраєць падає на землю, то потрібно підняти і поцілувати.

Крихти хліба не можна викидати, а потрібно з'їсти або віддати птахам.

Черствий хліб треба віддати тваринам.

Не залишати крихти на столі.

Не можна хлібом гратися.

Ніколи не можна говорити, що хліб поганий.

Колосок: Дякую вам, діти, за те, що ви знаєте, як потрібно ставитися до хліба. Ще я вам скажу, що знати це одне, а головне – виконувати ці правила.

Вихователь: Дякую, дорогі гості, що завітали до мене у світлицю. Дуже було приємно слухати і спілкуватися з вами, з нашим гостем Колоском.

Вихователь бере коровай і стає по центру світлиці.

Вихователь: Довгий шлях проходить маленька зернина, щоб стати таким пишним і смачним короваєм.

Щирі друзі, добрі люди!

Хай завжди вам добре буде!

Від душі всієї добра вам бажаю

І за давнім звичаєм хлібом пригощаю.

Коровай ось цей у залі,

Поділю я на шматки,

Щоб усі ви скуштували,

Наші гості дорогі.

Коровай розрізають на шматки і всіх пригощають.

Використані джерела

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція). Київ, 2021.
2. Богуш А. М. Рідномовна концепція Костянтина Ушинського. *Дошкільне виховання*. 2014. № 3. С. 2–5.
3. Богуш А. М., Гавриш Н. Мовленнєва робота з дошкільниками: шляхи оптимізації. *Вихователь-методист дошк. закладу*. 2013. № 3. С. 4–13.
4. Внукова Н. О. Як розвинути мовлення вашої дитини. Харків : Ранок, 2009. 128 с.
5. Гончаренко А. М. Розвиток мовленнєвої компетентності старших дошкільників. Київ : Світич, 2009. С. 20.